

Papoea-Nieuw-Guinea: Hoe een land zoveel talen kan hebben.

Als je aan Oceanië denkt, denk je waarschijnlijk vooral aan landen zoals Australië en Nieuw-Zeeland. Toch ligt er nog een groot land in dit continent waar veel mensen minder snel aan denken: Papoea-Nieuw-Guinea.

Dit land telt slechts ongeveer 11 miljoen inwoners, maar heeft een unieke eigenschap die bijna nergens anders ter wereld voorkomt: ongeveer 10 procent van alle bekende talen op aarde wordt hier gesproken. Meer dan 850 verschillende talen vinden hun oorsprong in Papoea-Nieuw-Guinea, waardoor het land wereldwijd het grootste aantal talen per land heeft.

Maar hoe kan het dat een land met relatief weinig inwoners zo'n enorme taalkundige diversiteit heeft behouden? Hoe ontstaan talen eigenlijk en waarom zijn er in Papoea-Nieuw-Guinea zoveel verschillende talen naast elkaar blijven bestaan?

Daarnaast kijken we naar het politieke systeem van het land. Hoe wordt een land met honderden verschillende volkeren, talen en culturen bestuurd? En hoe heeft Papoea-Nieuw-Guinea zich ontwikkeld tot de unieke staat die het vandaag de dag is?

In dit artikel duiken we dieper in de geschiedenis, cultuur en politiek van Papoea-Nieuw-Guinea en beantwoorden we deze vragen.

vlag Papoea-Nieuw-Guinea. Bron: wikipedia.org

Geografie Papoea-Nieuw-Guinea

Om al deze talen beter te kunnen begrijpen, moeten we eerst kijken naar het land Papoea-Nieuw-Guinea zelf. Het land deelt het eiland Nieuw-Guinea met West-Papoea, dat tegenwoordig onderdeel is van Indonesië. Met een oppervlakte van ongeveer 462.840 km² – ruim 11 keer zo groot als Nederland – is Papoea-Nieuw-Guinea een enorm land. Toch wonen er slechts ongeveer 11 miljoen mensen.

Papoea-Nieuw-Guinea beschikt over een groot aantal gebieden met vrijwel ongerepte flora en fauna. Dit heeft vooral te maken met de unieke ligging van het land. Het bevindt zich namelijk op de grens van de Australische plaat en de Pacifische plaat. Wanneer verschillende tektonische platen samenkomen, ontstaan vaak bijzondere natuurlijke omstandigheden. Een bekend voorbeeld hiervan is IJsland, waar de beweging van tektonische platen heeft gezorgd voor vulkanisme en geisers.

In Papoea-Nieuw-Guinea hebben deze geologische omstandigheden echter ook gezorgd voor grote uitdagingen. Het landschap bestaat voor een groot deel uit dichtbegroeide jungles, hoge bergen en moeilijk begaanbare gebieden. Hierdoor was het eeuwenlang lastig om grote stedelijke gebieden en uitgebreide infrastructuur te ontwikkelen. Veel delen van het land zijn zelfs vandaag de dag niet bereikbaar via normale wegen.

Daarom wordt er veel gebruikgemaakt van boten en vliegtuigen om tussen verschillende gebieden te reizen. Er zijn slechts enkele grote wegen die de stedelijke gebieden met elkaar verbinden. Hierdoor zijn veel gemeenschappen lange tijd relatief geïsoleerd gebleven, wat een belangrijke reden is waarom zoveel verschillende culturen en talen in Papoea-Nieuw-Guinea hebben kunnen blijven bestaan.

De grootste steden van het land zijn grotendeels ontstaan door koloniale invloeden. De hoofdstad Port Moresby werd bijvoorbeeld vernoemd naar de Britse ontdekkingsreiziger John Moresby, die in 1873 een havengebied op het eiland in kaart bracht en ontwikkelde.

Toch is Papoea-Nieuw-Guinea nog altijd geen sterk verstedelijkt land. Slechts ongeveer 13 tot 16 procent van de bevolking woont in steden.

Het grootste deel van de bevolking leeft nog steeds in landelijke gebieden en gemeenschappen waar traditionele gebruiken, talen en inheemse culturen een belangrijke rol spelen. Juist deze combinatie van geografische isolatie en sterke lokale tradities vormt de basis voor de enorme taalkundige diversiteit van het land.

Het regenwoud van Papoea-Nieuw-Guinea, een van de grootste ter wereld. Bron: wikipedia.org

Taal

Taal ontwikkelt zich op bijzondere manieren. Zeker wanneer we kijken naar Papoea-Nieuw-Guinea is het belangrijk om eerst te begrijpen waar taal eigenlijk vandaan komt en hoe talen door de geschiedenis heen veranderen.

Taal is namelijk een zeer complex fenomeen. Als mens (*Homo sapiens*) waren wij uitzonderlijk goed in het ontwikkelen van manieren om met elkaar te communiceren. Om te overleven moesten mensen elkaar kunnen waarschuwen, informatie kunnen delen en samen kunnen werken. Waar dieren vaak communiceren via relatief algemene signalen – bijvoorbeeld een waarschuwing dat er gevaar of een roofdier in de buurt is – konden mensen veel specifiekere informatie overbrengen.

De mens kon niet alleen aangeven dát er gevaar was, maar ook uitleggen waar het gevaar zich bevond, hoe het eruitzag en wat anderen moesten doen. Deze uitgebreide vorm van communicatie gaf *Homo sapiens* een enorm voordeel. Door kennis door te geven, samen te werken en strategieën te ontwikkelen konden mensen zich aanpassen aan verschillende omstandigheden en uiteindelijk uitgroeien tot de dominante soort op aarde. Zoals het gezegde luidt: wie niet sterk is, moet slim zijn.

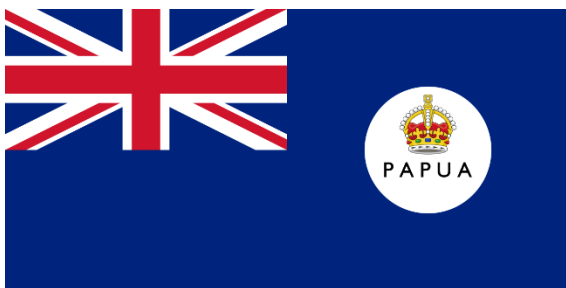
Deze vroege vormen van communicatie vormden de basis voor de talen die wij vandaag de dag kennen. De ontwikkeling van taal gebeurde echter niet snel. Het was een proces van tientallen, misschien zelfs honderden generaties. Talen veranderen voortdurend door nieuwe woorden, andere uitspraken en invloeden van andere groepen mensen. Soms veranderen talen zo sterk dat de oorspronkelijke vorm verdwijnt of niet meer herkenbaar is.

Een goed voorbeeld hiervan zijn talen zoals het Middelnederlands of het Latijn. Het Latijn wordt tegenwoordig niet meer als moedertaal gesproken, maar heeft wel grote invloed gehad op veel moderne talen zoals Spaans, Frans, Italiaans en Portugees.

In sommige delen van de wereld verspreidden talen zich sneller dan in andere gebieden. Europa is hier een goed voorbeeld van. Door de relatief goede bereikbaarheid tussen verschillende gebieden konden talen en culturen zich gemakkelijker verspreiden. Zo verspreidde het Latijn zich tijdens de Romeinse overheersing over grote delen van Europa. Later ontwikkelden Germaanse en Saksische dialecten zich verder tot onder andere het moderne Duits en Engels.

Toen Europese landen vanaf de 15e eeuw begonnen met koloniseren, namen zij hun talen mee naar andere delen van de wereld. Hierdoor werden talen zoals Spaans, Engels, Frans en Portugees dominante talen in veel voormalige koloniën.

Maar Papoea-Nieuw-Guinea laat zien dat taalontwikkeling ook een compleet andere kant op kan gaan. Door de geografische isolatie van het land konden honderden kleine gemeenschappen zich afzonderlijk ontwikkelen. Hierdoor ontstonden niet één of enkele dominante talen, maar juist honderden verschillende talen die allemaal hun eigen geschiedenis en identiteit hebben.

Territorium Papoea vlag. Bron: wikipedia.org

Ook Papoea-Nieuw-Guinea kreeg te maken met Europese invloeden. Zowel de Duitsers als de Britten kwamen uiteindelijk in het gebied terecht en brachten hun eigen talen en culturen mee. Toch verliep de kolonisatie hier anders dan in veel andere delen van de wereld.

Buiten de grote steden, zoals de hoofdstad Port Moresby, kregen Europese kolonisten maar beperkt grip op het binnenland. Het moeilijke terrein, bestaande uit dichte jungles, hoge bergen en een tropisch klimaat, maakte het bijzonder lastig om verder landinwaarts te trekken. Voor de koloniale machten kostte het vaak meer moeite en middelen om deze gebieden te controleren dan dat het economisch opleverde.

Hierdoor bleven veel inheemse gemeenschappen relatief geïsoleerd bestaan. In tegenstelling tot veel gebieden in Amerika vond er geen grootschalige onderwerping of culturele vervanging plaats waarbij de oorspronkelijke talen generatie na generatie verdwenen. De verschillende stammen konden hun eigen sociale structuren, tradities en manieren van communiceren grotendeels behouden.

Omdat een groot deel van de bevolking nog altijd op een traditionele manier leeft – naar schatting ongeveer 80 procent buiten de grote stedelijke gebieden – bleven veel van deze talen voortbestaan. De talen werden van generatie op generatie doorgegeven en verdwenen niet zoals veel inheemse talen elders in de wereld.

Juist deze combinatie van geografische isolatie, beperkte koloniale invloed en het voortbestaan van traditionele gemeenschappen verklaart waarom Papoea-Nieuw-Guinea vandaag de dag zo'n uitzonderlijke taalkundige diversiteit kent.

Inheemse stam in Papoea-Nieuw-Guinea die hun tradities in stand konden houden zelfs na Europese kolonisatie. Bron: asadventure.com

Politiek

Maar hoe werkt het bestuur van Papoea-Nieuw-Guinea met zoveel verschillende talen, culturen en een grote inheemse bevolking?

Binnen het nationale parlement worden voornamelijk twee talen gebruikt: Engels en Tok Pisin. Tok Pisin is een zogenaamde creooltaal die grotendeels gebaseerd is op het Engels, maar door de jaren heen sterk is beïnvloed door verschillende lokale talen. Hierdoor wordt Tok Pisin vaak gezien als een verbasterde of aangepaste vorm van het Engels, maar tegenwoordig is het een volwaardige taal die door miljoenen mensen in Papoea-Nieuw-Guinea wordt gesproken.

Engels wordt vooral gebruikt als formele bestuurstaal. Officiële documenten, wetten en juridische teksten worden in het Engels opgesteld. Tok Pisin wordt daarentegen veel gebruikt in de dagelijkse politiek, zoals tijdens debatten en onderlinge communicatie tussen politici. Naast deze twee talen bestaat er ook Hiri Motu, een andere belangrijke taal die historisch gezien als bestuurstaal werd gebruikt, hoewel deze tegenwoordig minder dominant is.

Politiek gezien is Papoea-Nieuw-Guinea een constitutionele monarchie met koning Charles III als staatshoofd. De dagelijkse leiding van het land ligt echter bij de regering. De regeringsleider, de premier, wordt gekozen door het parlement.

Het parlement bestaat uit één kamer: het Nationaal Parlement van Papoea-Nieuw-Guinea. Dit parlement telt 118 zetels en de leden worden elke vijf jaar gekozen door de bevolking. Het land kent daarnaast meerdere bestuurslagen: het nationale niveau, de provincies (waaronder het autonome gebied Bougainville) en lokale overheden.

In theorie heeft de nationale overheid de meeste macht, maar in de praktijk ligt een groot deel van de invloed juist bij provinciale en lokale overheden. Dit komt doordat deze bestuurslagen veel dichterbij de bevolking staan en beter aansluiten op de verschillende lokale culturen en tradities.

Voor veel inheemse gemeenschappen zijn traditionele regels en gebruiken nog altijd belangrijker dan nationale wetgeving. De overheid in Port Moresby heeft historisch gezien nooit volledige controle gehad over alle afgelegen gebieden van het land. Door de enorme geografische uitdagingen en de grote culturele diversiteit is het voor de nationale overheid vrijwel onmogelijk om overal dezelfde invloed uit te oefenen.

Papoea-Nieuw-Guinea is daarmee een bijzonder voorbeeld van een moderne staat waarin een nationaal politiek systeem naast honderden lokale culturen en talen bestaat. De kracht van het land ligt juist in deze diversiteit, maar het maakt goed bestuur tegelijkertijd ook een enorme uitdaging.

Het nationaal parlement van Papoea Nieuw-Guinea in Port Moresby. Bron: wikipedia.org

Conclusie

Papoea-Nieuw-Guinea is een ontzettend bijzonder land. Het is een land dat laat zien dat politieke en diplomatieke veranderingen niet altijd automatisch betekenen dat een samenleving beter wordt. Ondanks de komst van moderne instituties en buitenlandse invloeden zijn de cultuur, geschiedenis en tradities nog altijd sterk aanwezig. Dat is misschien nergens duidelijker zichtbaar dan in de meer dan 850 talen die het land rijk is.

Papoea-Nieuw-Guinea laat zien dat een samenleving niet uitsluitend wordt gevormd door politiek. In grote delen van het land speelt de nationale overheid een beperkte rol in het dagelijks leven en blijven lokale gemeenschappen vooral leven volgens hun eigen tradities, regels en gebruiken. Juist daardoor is zichtbaar geworden hoe belangrijk cultuur en lokale identiteit kunnen zijn.

Het land barst van de inheemse tradities en unieke gebruiken. Dat deze tot op de dag van vandaag bestaan, heeft veel te maken met de

bijzondere ligging en het landschap van Papoea-Nieuw-Guinea. De bergen, jungles en moeilijk bereikbare gebieden zorgden ervoor dat veel gemeenschappen eeuwenlang relatief geïsoleerd bleven en hun eigen talen en culturen konden behouden.

Het blijft een fascinerend gegeven dat ongeveer 10 procent van alle talen ter wereld wordt gesproken door een bevolking van slechts ongeveer 11 miljoen mensen. Geen enkel ander land kent zo'n enorme taalkundige diversiteit op zo'n relatief kleine bevolking.

Papoea-Nieuw-Guinea is daarmee een bijzonder voorbeeld van een land waar de koloniale invloed nooit volledig de oorspronkelijke culturen heeft vervangen. In tegenstelling tot veel andere gebieden waar Europese expansie leidde tot het verdwijnen van lokale talen en tradities, zijn deze in Papoea-Nieuw-Guinea grotendeels blijven bestaan.

Juist daarom kunnen we veel leren van dit land. Het laat zien hoe mensen leefden voordat grote wereldrijken, koloniale machten en moderne politieke systemen hun invloed kregen. Papoea-Nieuw-Guinea is misschien niet het meest bekende of invloedrijke land ter wereld, maar door zijn unieke demografie, geschiedenis en cultuur behoort het zonder twijfel tot de meest fascinerende landen op aarde.

Want uiteindelijk blijft één vraag het meest indrukwekkend: hoe kan een land met slechts 11 miljoen inwoners meer dan 850 talen hebben? Het antwoord ligt in de bijzondere manier waarop de bevolking, de natuur en de geschiedenis van Papoea-Nieuw-Guinea samen zijn gekomen.

Ben je nieuwsgierig geworden na dit artikel of wil je meer van dit soort unieke verhalen lezen? Neem dan een kijkje bij mijn andere artikelen op de site www.achterdewereldkaart.com

